

Наші презентації

Українське козацтво: Мала енциклопедія. — К.: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. — 568 с.

Унікальне енциклопедичне видання підготовлене Науково-дослідним Інститутом козацтва при Запорізькому державному університеті. Воно присвячене одному з найяскравіших феноменів вітчизняної історії — українському козацтву. “Неможливо знайти у минулому України якесь інше явище,

яке б так глибоко і різнопланово вплинуло на історичну долю всього українського народу — зазначає у вступній статті керівник авторського колективу, доктор історичних наук, проф. Ф.Г. Турченко. — З початків козацтва і до сьогоднішнього дня, а, вочевидь, і на майбутнє, життя українців — “І мертвих, і живих, і ненарождених”, усієї нації з її минулим, сучасним і майбутнім, — було, є і, поза сумнівом, буде нерозривно пов'язане з козацтвом. Небагато знайдеться в Україні людей, які не погодяться із цією думкою. Переконаність у надзвичайно важливій ролі козацтва в історії України — це одна з тих небагатьох істин, яка не викликає сумніву у людей з різними, навіть протилежними поглядами на політику, ідеологію та історію. Це та сторінка історії, яка інтегрує, об'єднує наше й досі розколоте суспільство. Козацьке минуле так глибоко й органічно вкарбувалося в історичну пам'ять народу, що на його тлі сьогодні політичні розбіжності набувають другорядного значення.

Тематично історія українського козацтва охоплює безліч різнопланових сюжетів. Вона багатогранна, як саме його життя. Козацтво — це не лише суспільний стан з особливим способом життя, не лише самобутнє військове формування з тільки йому притаманним плетивом дипломатичних відносин з близькими і далекими сусідами. Козацтво було неповторною моделлю суспільного розвитку з оригінальним соціально-політичним устроєм, своєрідним побутом, традиціями, етичними і правовими нормами та інститутами, культурою, фольклором. З козацтвом пов'язана і величезна кількість специфічних термінів та виразів, які сьогодні малозрозумілі не лише широкому загалові, а й багатьом профе-

сійним історикам. Козацтво — це надзвичайно широкий у своїх вимірах і різноманітний у проявах світ — манливий і загадковий. Він завжди притягував до себе небайдужих і творчих людей.

Історію українського козацтва вивчало багато поколінь вітчизняних і зарубіжних учених. Героїка козацького минулого надихала українських та іноземних письменників, художників, композиторів і кінематографістів. Це — сотні авторів, тисячі наукових досліджень і художніх творів, величезний обсяг інформації. Але для сучасного масового читача історія українського козацтва, справжні масштаби його величезного внеску в усі сфери життя українського народу залишаються малодоступними. Книжки минулих десятиліть і століть у радянські часи перевидавалися рідко і суто вибірково. Серед професійних істориків у радянський період знанців козацтва було мало. Для партійно-державного керівництва Радянського Союзу ця тема була небажаною, бо могла викликати небезпечні настрої та асоціації.

Після відродження державної незалежності України інтерес суспільства до козацького минулого, до власного історичного коріння значно посилюється. Це пов'язано з розгортанням процесів державотворення, подальшим розкриттям і розвитком української національної ідеї, пошуками власної національної ідентичності, прагненням знайти у минулому міцну опору, щоб упевненіше дивитись у майбутнє. За цих умов стали перевидаватися старі дослідження про козацтво і публікуватися нові. Але ці публікації не можуть задовольнити масового читача, який прагне різнопланової і вичерпної інформації, одержання якої не вимагало б складного бібліографічного пошуку. Цим вимогам відповідає довідкове видання енциклопедичного типу, в якому можна було б знайти матеріали про всі найважливіші сторони життя козацтва. Потреба в такому виданні відчувається й у середній та вищій школі, і у військових частинах, і серед широкого загалу читачів, і навіть серед професійних істориків. Саме тому укладачі запропонованої книги звернулися до жанру малої енциклопедії. У такому виданні, на думку авторського колективу, можна досить повно розкрити всю багатогранність і оригінальність козацтва, висвітлити основні аспекти його історичного минулого обставин виникнення, становлення і роль в історії, військове мистецтво, соціальний устрій, духовний світ, господарську діяльність, побут, судочинство, відображення у вітчизняній та зарубіжній історіографії, літературі, мистецтві, усній народній творчості тощо. При цьому укладачі Малої енциклопедії “Українське козацтво” не претендують на вичерпність тематичного набору, а прагнуть дати лише важливі факти, події,

біографії, охарактеризувати найважливіші процеси, історико-географічні об'єкти, терміни тощо.

Всього в Малій енциклопедії вміщено 1376 статей і довідок, авторами яких є 118 вчених-істориків, літературознавців, мовознавців, мистецтвознавців, етнологів з Дніпропетровська, Донецька, Запоріжжя, Києва, Львова, Луцька, Полтави, Харкова, Херсона, Черкас та інших міст. В енциклопедії подано 283 ілюстрації і 79 карт. Матеріали цього науково-довідкового видання ґрунтуються на різноманітних історичних, етнографічних, археологічних, історико-географічних, літературно-художніх джерелах. Їх автори широко використовували наукові праці вітчизняних істориків В. Антоновича, О. Апановича, Д. Багалія, В. Голобуцького, М. Грушевського, О. Гуржія, Я. Дашкевича, Я. Дзири, Д. Дорошенка, В. Дядиченка, М. Костомарова, І. Крип'якевича, В. Липинського, М. Максимовича, Ю. Мицика, О. Оглоблина, В. Сергійчука, А. Скальковського, М. Слабченка, А. Слюсарського, В. Смоля, В. Степанкова, В. Щербака, Д. Яворницького, А. Яковліва та багатьох інших. Залучені також результати дос-

ліджень етнографів, літературознавців, археологів, мистецтвознавців.

Енциклопедію "Українське козацтво" не випадково названо *малою*. В ній зроблено спробу подати читачеві певний мінімум інформації, який відображає складний і суперечливий стан розвитку сучасної української історичної науки та історіографії козацтва зокрема. Редколегія енциклопедії свідомо того, що ряд питань козацької історії висвітлено не досить повно, залишено широкое поле для дискусій і корективів. Однак набагато хибнішою була б, на наш погляд, практика пасивного вичікування. Кожна енциклопедія підводить підсумок багаторічним дослідженням у певній галузі і водночас закладає фундамент для подальшого наукового пошуку й поступу.

Представлені в енциклопедії статті й довідки взаємно доповнюють одна одну і в комплексі дають досить повне уявлення про головні історичні процеси та події, пов'язані з виникненням українського козацтва, становленням його як особливого стану суспільства, роллю в історії українського народу, місцем у міжнародному житті".

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ АВТОРІВ

Журнал "Слово і час" висвітлює питання історії, теорії та сучасної практики літературного руху, загальнокультурного життя. Виходячи з принципів об'єктивності та плюралізму, редакція не вважає за обов'язкове поділяти всі погляди і положення авторів, завдяки чому зберігає і природний ґрунт для конструктивної полеміки.

Неодмінними вимогами до матеріалів, що подаються на розгляд редколегії, є достеменність наведених фактів, посилань на всі використані джерела, точність у цитуванні.

Статті та інші матеріали (крім листів) подаються до редакції українською мовою, обсягом не більше друкованого аркуша; посилання розміщуються внизу сторінки.

Статті подавати в комп'ютерному наборі — як текстовий файл без переносів у словах або WinWord 2.0 DOC-файлом на стандартній дискеті; можна надсилати електронною поштою (E-mail: jour_sich@iatp.org.ua; www.word-and-time.iatp.org.ua).

До дискет (бажано продублювати текстовий матеріал на 2-х дискетах) обов'язково мусить бути подана виразна роздруковка статті у 2-х примірниках, виконана шрифтом не менше 14 кегля через 2 інтервали 28 рядків на сторінці.

До статті додається анотація (до 5-ти рядків) — для розміщення на веб-сторінці.

